

Utorek
 14. februar 2017.
 Blic broj 7186
 www.blic.rs

Direktor: Jelena Drakulić-Petrović Direktor izdavaštva: Jelena Milešević Glavni urednik: Prerad Mihaljević Urednik POP&Kulture: Milica Božović Tehnički urednik: Zoran Stoković Art direktor: Goran Ratičević Direktor vizuala: Slobodan Miša Redakcija: Tijana Njekić, Neven Džodan, Mona Kovačević Email: kultura@blic.rs

POP & Kultura

Fudbal i košarka ispod remek-dela naše umetnosti

Neven Džodan

KADA JE DOBIO poziv 1940. godine da naslika ovu zidnu sliku u tadašnjoj sali Sokolskog doma "Matica", Živorad je već bio poznati freskopisac. Zanimljivo je da ova freska koju je uradio zauzima površinu od čak 43 kvadratna metra, a radena je prema čuvenoj fotografiji Vladimira Bešića, koji je uslikao kralja Petra na zapregi koju vuče četiri vola kroz blato Jankove klisure, na putu prema snežnim vrhovima alibanskih planina.

Monumentalna slika Živorada Nastasijevića (1893 - 1966) "Za čast otadžbine", na kojoj se nalazi kralj Petar, skoro tri decenije je bila skrivena iza sloja betona i prekrečena u centru Beograda, u današnjem Starom DIF-u. Oni koji su znali da ta slika postoji, mudro su čitali sve dok zgrada nije morala da se renovira. Majstori su otkrili su da ima nešto ispod maltera na zidu...

- Mislim da je bila Živoradova želja da radi fresku baš po toj fotografiji, koja je priča za sebe, i radio je to sa velikim entuzijazmom i ljubavi i prilično brzo je završio tako komplikovanu kompoziciju - kaže Žanka Gvozdenović, kustoskinja MSUB i autorka aktuelne izložbe "Silikari, ratnici, svedoci" u Galeriji SANU.

Ubrzo posle Drugog svetskog rata slika Živorada Nastasijevića je prekrečena jer teme o monarhiji nisu bile po volji nove vlasti. Stajala je tako zaboravljena skoro tri decenije, sve do početka sedamdesetih godina, kada je zgrada obnovljena, a majstori su otkrili su da ima nešto ispod maltera na zidu.

- Ta freska je bila tako pažljivo prekrečena, odnosno postojao je neki sloj između maltera i slike tako da, u stvari, ona uopšte nije bila oštećena. Nije bila vandalski prekrečena, već kao da je bila sakrivena. Tako smo dobili jedno monumentalno delo za koje dugo nismo znali - navodi kustoskinja.

Nastavak priče na sledećoj strani

Freska na zidu "Za čast otadžbine", ili kako na sajtu DIF-a stoji "Četiri vola kraja Petra", nalazi se u sali za rekreaciju u zgradi starog DIF-a.

2 POP & Kultura

VLADIMIR ŽIVORAD

Nastavak priče sa prethodne strane

Žanka Gvozdenović, kustoskinja MSUB i autorka aktuelne izložbe "Silikari, ratnici, svedoci" u Galeriji SANU, i Živorad Nastasijević (dole)

runovića predstavlja spoj srpske graditeljske tradicije i modernističkog izraza, a u novozgrađenoj zgradi su bile zastupljene sportske i kulturne aktivnosti te je Živorad Nastasijević naslikao svoje delo u velikoj dvorani. Posle rata Vlada Narodne Republike Jugoslavije 1946. godine donela je Uredbu o Državnom institutu za fiskulturnu, kao visokoj stručnoj školi opštedržavnog značaja i tada je freska impozantnih dimenzija prekrečena.

Danas je ta zgrada poznata kao Stari DIF, Centar za fizičku kulturu, i jedini je primer takvog objekta u kome sportisti i rekreativci svakodnevno igraju košarku ili mali fudbal, a čiju salu krase originalna freska slavnog slikara. Jedino se oko naziva slike stvara zabuna jer se umesto "Za čast otadžbine" počeo koristiti naziv "Četiri vola kraja Petra".

"Zgrada je 2007. proglašena za spomenik kulture, a slika je nepokretno delo i samim tim je postala kulturno dobro kao deo zgrade i zaštićeno je zakonom, pa o slici moraju da brinu na odgovarajući način i da poštuju sve tehničke i konzervatorske mere - objašnjava Žanka Gvozdenović.

Ova slika može da se vidi i na izložbi "Silikari, ratnici, svedoci", ali samo na monitoru, pošto je original zbog svojih dimenzija nemoguće izmestiti u galeriju. Inače, život Živorada Nastasijevića nije bio ništa manje uzbuđen od sudbine ovog njegovog dela. On je bio Minhenski dak uoči Prvog svetskog rata, tamo je studirao slikarstvo, a u to vreme je kuću njegovih roditelja u Beogradu uz brojne umetnike i intelektualce posećivao i Gavriilo Princip, koji se navodno

i dopisivao sa Živoradom. Posle sarajevskog atentata srpski studenti u Minhenu su bili često hapšeni i puštani, a Živorad je iz predostrčnosti sva Principova pisma i fotografije uništio, pa danas ne postoje pouzdani dokazi o njihovoj povezanosti.

On je zbog rata napustio Minhenu i sa čitavom generacijom studenata bio je nošen na tom talasu da mora da se brani otadžbina. Neki od njih su bili vojni obveznici, ali bilo je i mnogo dobrovoljaca, ne samo Srba već i Hrvata, muslimana... - priča kustoskinja izložbe. Po povratku iz Nemačke, kao dobrovoljac stupio je u Dački bataljon Drugog gvozdenog puka Stepe Stepanovića, poznati kao 1300 kaplara, prešao je preko Albanije i stigao do Krf.

Kasnije kada su stigli sa Krf u Solun, on je dobio službeno zvanje ratni slikar pri topografskom odeljenju, gde je bila i topografska sekcija. Tamo su oni slikali civilne scene, vojsku, ali i borbe na ratništu. Zato su mnoga njihova dela malog formata jer su nastajala na samom ratništu pa da bi mogla da stanu u torbicu, a slike većeg formata su nastajale u kasnijem periodu na osnovu slika i fotografija - navodi Žanka Gvozdenović.

Posle rata otišao je u Pariz zbog slikarskih studija, a po povratku sa grupom istomišljenika 1926. godine osnovao je Društvo umetnika "Zogra". Ovi umetnici su se, u stvari, odvojili od grupe "Oblik" jer nisu bili za to da se prepisuje ono što se radio u Parizu i u ostalim evropskim centrima nego su tražili autentični stil. Stil koji bi povežio tradiciju i moderan izraz, to je bila ideja grupe "Zogra".

MILICA GVOZDENOVIĆ

Nastasijević

Nikola i Milica Nastasijević imali su sedmoro dece i svih sedmoro je steklo univerzitetske diplome. Najstariji, Živorad bio je slikar, Svetomir arhitekta i kompozitor, a Slavomir i Momočlo bili su književnici. Natalija je bila filozof. Slavka čuvena profesorka fizike u Četvrti muškoj gimnaziji, a Darinka istoričar. Za vreme njihovog života u Gornjem Milanovcu, a i kasnije, je, po preseljenju porodice u Beograd, dom u kome su živeli uvek je bio okupilište beogradskih intelektualaca kao što su Isidora Sekulić, Miloš Crnjanski, Rastko Petrović, Stanislav Vinaver, Rade Dramić, Dimitrije Mitrinović, Dušan Matić.